

QORTI ĊIVILI PRIM' AWLA

**ONOR IMHALLEF
DR FRANCESCO DEPASQUALE
LL.D. LL.M. (IMLI)**

**Seduta ta' nhar it-Tlieta
Wiehed u tletin (31) ta' Ottubru 2023**

Rikors Numru 482/2018 FDP

Fl-ismijiet

**SGB Finance S.A. (kumpanija registrata Franza fil-Lille Metropole Trade and
Companies Register bin-numru 422 518 746 (R.C.S.) rappreżentata mill-
Avukat Marlon Borg (K.I.304189M) bhala mandatarju speċjali taghha**

Vs

**John Formosa (I.D.0707555M)
Monique Formosa (I.D. 0222362M)**

Il-Qorti:-

1. Rat ir-rikors datat 16 ta' Mejju 2018, li permezz tiegħu r-rikorrenti talab is-segwent:

  1. *Illi l-intimati fittxew assistenza finanzjarja mingħand is-soċjeta' rikorrenti sabiex jakkwistaw l-bastiment bl-isem 'Spinner' tal-marka BENETEAU First 50 + bin-numru FR BEY F 90374707 registrat ġewwa Franza bin-numru CV 00800 (il"Bastiment"), (vera kopja taċ-Ċertifikat ta' registrazzjoni tal-Bastiment qiegħed jiġi hawnekk anness u mmarkat bhala 'Dok SGBI').*
  2. *Illi għalhekk wara li l-partijiet laħqu arrangament, is-soċjeta' rikorrenti akkwistat il-Bastiment u krietu lill-intimati permezz ta' kuntratt ta' kiri datat 27 ta' Frar 2007 (il"Kuntratt"), (vera kopja ta' liema qiegħed jiġi hawn anness u mmarkat bhala 'Dok. SGB2' u traduzzjoni ta' l-istess għal-*

lingwa Ingliza qiegħed jiġi hawn pprezentat u mmarkat bħala 'Dok SGB3').

- 3. Illi sussegwentament, l-intimati waqgħu morużi f'diversi pagamenti u wara diversi twissijiet da parti tas-soċjeta' attriċi bl-aħħar twissija tasal f'ittra datata 21 ta' Mejju 2013 (kopja ta' liema qiegħda tiġi hawn annessa u mmarkata bħala 'Dok SGB4'), il-Kuntratt gie tterminat. Din l-istess ittra kienet tinterpella lill-intimati sabiex jirritornaw il-Bastiment sa mhux aktar tard mill-4 ta' Ġunju 2013.*
- 4. Illi l-intimati baqgħu inadempjenti kemm fir-rigward tal-ħlas tal-pagamenti dovuti u kemm fir-rigward tar-ritorn tal-Bastiment. Għalhekk is-soċjeta' rikorrenti bagħtet ittra oħra lill-intimati datata 18 ta' Ġunju 2013, kopja ta' liema qiegħda tiġi hawn annessa u mmarkata bħala 'Dok SGB5' bid-dokumenti meħtieġa għar-ritorn tal-Bastiment. Madanakollu, l-intimati għal darb' oħra baqgħu inadempjenti.*
- 5. Illi nonostante diversi tentattivi da parti tas-soċjeta' rikorrenti sabiex tavviċina lill-intimati bonarjament, u minkejja numru ta' interpellazzjonijiet da parti tas-soċjeta' rikorrenti, bl-aktar riċenti tkun l-ittra uffċjali numru 170/18 datata 18 ta' Jannar 2018, kopja ta' liema qiegħda tiġi hawn annessa u mmarkata bħala 'Dok SGB6', l-intimati baqgħu inadempjenti.*
- 6. Illi fid-data ta' dan ir-rikors, id-danni sofferti mis-soċjeta' rikorrenti huma esorbitanti in kwantu illi mhux talli l-intimati naqsu milli jħallsu l-pagamenti dovuti skont il-Kuntratt, iżda wara t-terminazzjoni huma żammew il-pussess tal-Bastiment b'mod illegali u abbużiv, tant illi s-soċjeta' rikorrenti lanqas setgħet tirkupra l-pussess ta' l-istess Bastiment li llum tilef sew mill-valur tiegħu. Għal kull buon fini qiegħed jiġi pprezentat rendikont datat 22 ta' Diċembru 2017, (kopja ta' liema qiegħda tiġi hawn annessa u mmarkata bħala 'Dok. SGB7') li jelenka l-ammonti sostanzjali li għadha trid tirkupra s-soċjeta' rikorrenti.*
- 7. Illi pertinenti jingħad illi l-artikolu 19 tal-Kuntratt jipprovdi għal kalkolu ta' danni għal kuljum li l-intimati jibqgħu fil-pussess tal-Bastiment wara t-terminazzjoni tal-Kuntratt.*
- 8. Illi s-soċjeta' rikorrenti fid-dawl taċ-ċirkostanzi ma kienx fadlilha alternattiva għajr illi tintavola l-kawża odjerna sabiex tissalvagwardja l-interessi tagħha.*
- 9. Illi pertinenti jingħad illi ai termini tal-Kuntratt, il-liġi applikabbli għandha tkun dik Franciża, mentri l-ġurisdizzjoni hija tal-Qrati Maltin. In oltre', b'rispett lejn ir-regolament 1215/2012 (EU), ma għandux jitqajjem dubju dwar il-ġurisdizzjoni tal-Qrati Maltin.*

Raġuni tat-Talba

- 1. Illi l-intimati aġixxew bi ksur lampanti tal-obbligi tagħhom emergenti mill-Kuntratt.*

2. *Illi konsegwenza tal-aġir tal-intimati, is-soċjeta' rikorrenti qiegħda ssofri danni esorbitanti.*
3. *Illi l-intimati għadhom morużi fil-pagamenti skont il-Kuntratt, għadhom ma rritornawx il-Bastiment fil-pussess tas-soċjeta' rikorrenti, u lanqas ikkumpensaw lis-soċjeta' rikorrenti adegwament għal dawn in-nuqqasijiet gravi da parti tagħhom.*
4. *Illi għaldaqstant, l-kawża promossa hija mirata sabiex is-soċjeta' rikorrenti tiġi mħallsa l-ammonti pendenti ta' kera dovuti lilha bl-ogħla rati ta' interessi permissibbli fil-liġi, tiġi rritornata l-pussess liberu u frank tal-Bastiment kwa l-propjetarja tiegħu u tirkupra d-danni esorbitanti li sofriet b'kaġun tan-nuqqasijiet, ksur u inadempjenza kuntrattwali da parti tal-intimati.*

Għaldaqstant, in vista tar-raġunijiet hawn fuq imsemmija, is-soċjeta' rikorrenti qiegħda titlob bir-rispett lil dina l-Onorabbli Qorti sabiex, prevja kwalsiasi provvediment u/jew dikjarazzjoni li jidhrilha xierqa u opportuni fiċ-ċirkostanzi, joghġobha tilqa' t-talbiet segwenti:

- (i) *Tiddikjara illi l-intimati naqsu milli josservaw l-obbligi kuntrattwali tagħhom in kwantu illi waqgħu morużi fil-pagamenti a favur tas-soċjeta' rikorrenti ai termini tal-Kuntratt;*
- (ii) *Tiddikjara illi l-intimati kissru l-obbligu kuntrattwali tagħhom meta naqsu milli jirritornaw il-Bastiment lis-soċjeta' rikorrenti wara t-terminazzjoni ta' l-istess Kuntratt;*
- (iii) *Tiddikjara illi l-intimati huma unikament responsabbli għad-danni sofferti mis-soċjeta' rikorrenti kaġun ta' l-aġir tal-intimati;*
- (iv) *Tordna lill-intimati jħallsu l-ammont ta' seba' u ħamsin elf, mija ħamsa u disgħin ewro u tlieta u ħamsin ċenteżmu bl-interessi sal-pagament effettiv, rappreżentanti kera dovuta ai termini tal-Kuntratt lis-soċjeta' rikorrenti;*
- (v) *Tillikwida a favur is-soċjeta' rikorrenti d-danni ai termini ta' l-artikolu 19 tal-Kuntratt għal kull ġurnata wara t-terminazzjoni tal-Kuntratt li l-intimati baqgħu fil-pussess abbużiv u llegali tal-Bastiment sad-data tar-ritorn effettiv ta' l-istess Bastiment lis-soċjeta' rikorrenti.*
- (vi) *Tikkundana u tordna lill-intimati jħallsu lis-soċjeta' rikorrenti id-danni hekk likwidati permezz tal-ħames (v) talba.*
- (vii) *Tordna lill-intimati sabiex fi żmien qasir u perentorju li jiġi ffissat minn dina l-Onorabbli Qorti, jirritornaw il-Bastiment lis-soċjeta' rikorrenti.*

(viii) *Fil-każ illi ma jkunx possibbli li tintlaqa' s-seba' talba, tillikwida kumpens adegwat u xieraq li jirrifleti l-valur tal-Bastiment, inkluż bil-ħatra ta' periti esperti jekk meħtieġ u Tordna lill-intimati jħallsu lis-soċjeta' rikorrenti il-kumpens hekk likwidat.*

Bl-ispejjeż kontra l-intirnati li huma minn issa ngunti in subizzjoni.

2. Rat illi fit-23 ta' Novembru 2018, John Formosa irrisponda għal dak mitlub billi qajjem is-segweni difiżi:

1. *Illi preliminarjament l-mandatarju speċjali Dr. Marlon Borg għandu jeżebixxi kopja formali tal-mandat tiegħu u fin-nuqqas t-talbiet jiġu respinti minħabba nuqqas ta' mandat.*
2. *Illi b'mod preliminari għall-kompletezza tal-Atti għandu jiġi eżebit il-kuntratt in mertu.*
3. *Illi r-raba' talba għall-ħlas ta' seba' u ħamsin elf, mija ħamsa u disgħin ewro u tlieta u ħamsin ċenteżmu (€ 57,195.53) mhix kontestata billi tikkonferma renta dovuta.*
4. *Illi t-talbiet għal ħlas ta' danni huma kontestati billi l-eċċipjent offra lir-rikorrenti sabiex jieħdu lura l-bastiment iżda kienu r-rikorrenti li ma aċċettawx u kwalunkwe ksur allegat tal-kuntratt in mertu ma kienx tali li jwassal għal obbligu ta' ħlas ta' danni.*
5. *Illi l-intimat jikkonferma illi r-rikorrenti jistgħu jieħdu lura l-bastiment meta jridu.*
6. *Salvi eċċezzjonijiet oħra premissi mill-Liġi.*

3. Rat illi fit-28 ta' Novembru 2018, Monique Formosa irrispondiet għal dak mitlub billi qajmet is-segweni difiżi:

- 1) *Illi l-iskrittura eżebita mill-attriċi ma tidhirx illi giet iffirmata mill-istess attriċi. Skont id-dritt Malti dan jwassal għal biex l-attriċi ma tistgħax tistrieħ fuq l-istipulazzjonijiet ta' dik il-kitba f'din il-kawża. Dwar it-tifsir ta' daqshekk fid-dritt Franciż - jekk jitqies minn dina l-Onorabbli Qorti illi id-dritt Franciż b' xi mod japplika għal u jirregola id-drittijiet tal-partijiet f'din il-vertenza - għandha tkun l-attriċi illi tressaq il-provi dwar l-effett skont id-dritt Franciż tal-assenza tal-kitba.*
- 2) *Illi l-istipulazzjonijiet magħmula bhala kondizzjonijiet tal-offerta ta' kiri ma ġewx firmati mill-eċċipjenti jew, skont ma tifhem, il-konvenut l-ieħor żewġha u ma jistgħux għalhekk jiġu enforzati kontra tagħhom;*
- 3) *Illi l-istipulazzjonijiet kollha illi jimxu kontra l-Ordni Pubbliku Malti għandhom jitwarrbu minn dina l-Onorabli Qorti għaliex il-Qrati Maltin ma jistgħux jiġu mitluba jinforzaw stipulazzjonijiet ripunjanti għall-ordinament ġuridiku Malti;*

- 4) *Illi l-eċċipjenti tikkontendi illi huwa d-dritt Malta illi għandu jirregola il-kiri meritu tal-kawża u l-effetti tal-hall tal-istess kirja u l-morożita talvolta identifikata mill-Qorti sew fil-ħlas u kif ukoll fil-kunsinna.*
- 5) *Illi skont id-dokumenti eżebiti mis-soċjeta' attriċi u kif ukoll skont dak dikjarat mill-istess soċjeta' attriċi, il-kuntratt ta' kiri gie maħlul mill-istess soċjeta' attriċi li qiegħda xorta waħda tidher illi qiegħda titlob - fl-iskeda annessa bħala Dokument SGB7 — il-ħlas ta' "kera" ukoll wara l-hall tal-kirja.*
- 6) *Illi d-danni riklamati — almenu skont kif dawk huma riportati fl-imsemmija skeda Dokument SGB7 — huma eżaġerati u punittivi u għandhom jitnaqqsu minn dina l-Onorabbli Qorti biex jirriflettu korrettament il-ħsara attwalment sofferta mill-attriċi.*
- 7) *Illi skont ma tifhem l-eċċipjenti imkien ma gie avżat żewġha — illi waħdu għandu l-kontroll tal-istess bastiment — fejn kellha ssir il-konsenja lura tal-bastiment wara l-hall tal-kirja b'mod illi ebda obbligu ta' xi ħlas ta' danni jew xort' oħra, ġej minn-nuqqas ta' kunsinna ossija ritorn ma jista' jiġi invokat kontra l-konvenuti. Ċertament l-eċċipjenti qatt ma giet avżata.*
- 8) *Illi l-attriċi għandha turi illi hija għadha propjetarja tal-bastiment, għal biex tinvoka favur tagħha uħud mid-dispożizzjonijiet invokati f'din il-kawża.*
- 9) *Illi l-eċċipjenti tirriserva ili tressaq eċċezzjonijiet ulterjuri.*

Provi:

4. Rat id-dokumentazzjoni eżebita mis-soċjeta' rikorrenti flimkien mar-rikors promotur, fosthom vera kopja tal-prokura mogħtija lill Dr Marlon Borg, vera kopja taċ-ċertifikat ta' reġistrazzjoni tal-Bastiment 'Spinner', vera kopja tal-kuntratt datat 27 ta' Frar 2007 u rendikont datat 22 ta' Diċembru 2017.
5. Rat id-dokumentazzjoni eżebita minn John Formosa fit-23 ta' Jannar 2020, ossija Survey datata 1 ta' Novembru 2019 fuq il-yacht MV Spinner magħmul mill-Engineer Anthony Dalli (fol 65), kif ukoll kopja tar-riċevuta maħruġa lilu mill-korp tal-pulizija wara li l-istess korp ħadu f'idejhom il-pussess tal-Yacht MV Spinner fit-13 ta' Jannar 2019 (fol 68).
6. Rat li fil-11 ta' Frar 2020, is-soċjeta' rikorrenti talbet sabiex is-seba' u tmien talba tagħha filwaqt li talbet illi tagħmel talba addizzjonali għad-danni, liema talba giet miċħuda minn dina l-Qorti fis-26 ta' Frar 2020.
7. Rat illi fl-10 ta' Marzu 2020, is-soċjeta' rikorrenti pprezentat nota fejn ċediet is-seba' talba tagħha filwaqt illi żammet ferm it-talbiet kollha l-oħra. (fol 82)
8. Rat in-nota ta' SGB Finance SA ipprezentat fl-10 ta' Lulju 2020, in ottemperanza mal-verbal tal-10 ta' Marzu 2020, li permezz tagħha, in vista tal-fatt li l-bastiment in kwistjoni gie ritornat mill-intimati lis-soċjetà rikorrenti fit-13 ta' Jannar 2020,

ipprezentat elenku li jindika l-ammont ta' kera dovuta lilha sat-13 ta' Jannar 2020, u dan ai termini tal-ftehim bejn il-partijiet (fol 85).

9. Rat l-affidavit ta' **Benedicte Taffin** ipprezentat fl-14 ta' Lulju 2020 (fol 89) flimkien ma' dokumenti minnha pprezentati (fol 97 *et sequitur*).
10. Rat l-affidavit ta' **Philippe Dolo** ipprezentat fl-14 ta' Lulju 2020 (fol 139) flimkien ma' dokumenti minnu pprezentati (fol 143 *et sequitur*).
11. Semgħet ix-xhieda tal-**Ispettur Ryan Micallef** mogħtija fil-5 ta' Ottubru 2021 (fol 203) kif ukoll rat id-dokumenti minnu eżebiti (fol 208).
12. Rat illi fit-12 ta' Ottubru 2021 is-soċjeta' rikorrenti ddikjarat illi ma kellhiex aktar provi x'tipprezenta.
13. Semgħet ix-xhieda ta' **John Formosa** mogħtija fis-27 ta' April 2022 (fol 221).
14. Semgħet ix-xhieda ta' **Monique Formosa** mogħtija fil-11 ta' Lulju 2022 (fol 231).
15. Rat id-dokumenti eżebiti minn John Formosa ipprezentata fid-29 ta' Settembru 2022, fosthom ittra datata 7 ta' Novembru 2018 fejn offra illi r-rikorrenti jieħdu lura l-bastiment a saldu ta' kollox (fol 239).
16. Semgħet ix-xhieda, in kontro eżami, ta' Benedicte Taffin permezz ta' video conference bil-lingwa Ingliża fis-6 ta' Ottubru 2022 (fol 241).
17. Semgħet ix-xhieda ta' John Formosa in kontro eżami tas- 26 ta' Jannar 2023 (fol 247).
18. Rat li fis-26 ta' Jannar 2023, il-kawża tħalliet għas-sottomissjonijiet finali wara li nġhalqu l-provi tal-partijiet.
19. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-avukat Dr Marlon Borg bħala mandatarju speċjali tas-soċjetà rikorrenti ipprezentata fis-26 ta' April 2023 (fol 251).
20. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' John Formosa ipprezentata fl-4 ta' Lulju 2023 (fol 264).

Fatti tal-każ

21. Jirrizulta li l-intimati akkwistaw il-bastiment 'Spinner' tal-marka Beneteau First 50 numru FR BEY F 90374707 reġistrat go Franza fin-numru CV 298/00800, u għal dan il-għan inġhataw fnanzjament mingħand is-soċjeta' rikorrenti. Ir-reġistrazzjoni tal-bastiment tinsab annessa a fol 9 u turi illi s-soċjeta' rikorrenti hija l-propretarja tal-bastiment filwaqt illi l-intimati Formosa huma l-kerrejja.
22. Jirrizulta, di fatti, li meta s-soċjetà rikorrenti giet avvicinata mill-intimati, is-soċjetà rikorrenti xtrat l-imsemmija bastiment b'titolu ta' kirja versu it-termini u kundizzjonijiet hemm stipulati fil-kuntratt tas-27 ta' Frar 2007 Dok SGB2 fol 13, u l-istess kuntratt jinsab tradott bil-lingwa Ingliża Dok SGB 3 (fol 17).

23. Jirrizulta sussegwentement lil-intimati waqgħu morużi f'diversi pagamenti u s-soċjeta' rikorrenti interpellathom permezz ta' ittra datata 21 ta' Mejju 2013, liema ammont sa dakinhar kien jammonta għal (€ 56,259.24).
24. Jirrizulta, li s-soċjeta rikorrenti permezz ta' ittra uffiċjali tat-18 ta' Ġunju 2013 Dok SGB 5 (fol 28) infurmat lill-konvenuti li kuntratt għe effettivament itterminat, b'hekk il-bastiment kellu jiġi rritornat.
25. Jirrizulta wkoll is-soċjeta' rikorrenti bagħtet ittra uffiċjali 170/2018, Dok SGB 6 fol 30, datata 18 ta' Jannar 2018, fejn is-soċjeta' rikorrenti talbet is-somma ta' €519,570.07 ai termini tar-redikont eżebit Dok SGB7 (fol 32).
26. Jirrizulta li l-intimat John Formosa, fis-7 ta' Novembru 2018, offra illi jirritorna l-bastiment, u eventwalment, wara intervent tal-Pulizija, l-imsemmi bastiment għe ritornat mill-intimati lis-soċjeta' rikorrenti fit-13 ta' Jannar 2020 (fol 85).

Ikkunsidrat

27. Jirrizulta, mill-premessi u mill-provi prodotti, illi s-soċjeta' rikorrenti nomine qiegħda, permezz tal-azzjoni preżenti, titlob li jiġi dikjarat illi l-intimati naqsu milli josservaw l-obbligi kuntrattwali tagħhom għaliex waqgħu morużi fil-pagamenti, u li kisru l-obbligi kuntrattwali tagħhom, meta naqsu milli jirritornaw il-bastiment lis-soċjeta' rikorrenti wara t-terminazzjoni tal-istess kuntratt, qed jintalab li l-intimati jħallsu l-ammont ta' sebgħa u ħamsin elef, mija ħamsa u disgħin Ewro u tlieta u ħamsin ċenteżmu (€ 57,195.53). Inoltre, qed jintalab li l-intimati huma unikament responsabbli għad-danni sofferti, kwindi qed jintalbu danni ai termini tal-artikolu 19 tal-kuntratt għal kull ġurnata wara t-terminazzjoni tal-kuntratt.
28. L-intimat John Formosa eċċepixxa li t-talba għall-ħlas ta' sebgħa u ħamsin elf, mija ħamsa u disgħin Ewro u tlieta u ħamsin ċenteżmu (€ 57,195.53) mhijiex ikkontestata billi jikkonferma dik ir-renta dovuta, iżda t-talbiet għall-ħlas ta' danni huma kkontestati għaliex huwa kien offra li jirritorna lura l-bastiment, iżda kienu r-rikorrenti li ma aċċettawx, b'hekk kwalunkwe ksur tal-kuntratt mertu ta' din il-vertenza ma kienx tali li jwassal għall-obbligu ta' ħlas ta' danni. Minn naħa l-oħra, Monique Formosa, sostniet fir-risposta tagħha, l-iskrittura eżebita ma tidhirx li hija ffirmata minnha, u jekk jitqies li għandu japplika d-dritt Franciż b'xi mod, għandha tkun is-soċjeta' rikorrenti li tressaq il-provi dwar l-effett skont id-dritt Franciż fl-assenza tal-kitba. Ġie sostnut ukoll, li f'dan il-każ huwa dritt Malti li għandu jirregola l-mertu ta' dan il-każ, u l-effetti tal-hall tal-istess kirja. Di piu, għe eċċepit li d-danni reklamati huma esagerati u punittivi.

L-eċċezzjonijiet preliminari ta' John Formosa

29. B'referenza għall-eċċezzjonijiet preliminari sollevati minn John Formosa, fejn preliminarjament, eċċepixxa illi l-mandatarju speċjali Doctor Marlon Borg għandu jeżebixxi kopja formali tal-mandat tiegħu, din il-prokura tinsab annessa mar-rikors ġuramentat bħala Dok SGB fol 7 tal-proċess. Inoltre, b'referenza għall-eċċezzjoni preliminari ta' John Formosa, li jrid jiġi eżebit il-kuntratt ta' ftehim bejn il-partijiet dan jinstab eżebit mar-rikors promotur Dok SGB 2 fol 13 *et sequitur*, kwindi dawn l-eċċezzjonijiet preliminari huma eżawriti.

30. Għaldaqstant, il-Qorti tastjeni milli tiegħu konjizzjoni ulterjuri ta' l-eċċezzjonijiet preliminari ta' John Formosa.

L-eċċezzjoni preliminari ta' Monique Formosa

31. Fl-ewwel eċċezzjoni tagħha, l-intimata Monique Formosa, sostniet, li hija ma kinitx firmatarja fuq il-kuntratt tas-27 ta' Frar 2007. Fl-istess eċċezzjoni preliminari, ġie sostnut li jekk jitqies minn din il-Qorti, illi d-dritt Franciż b'xi mod, japplika u jirregola drittijiet tal-partijiet f'din il-vertenza, għandha tkun is-soċjeta' rikorrenti li tressaq il-provi dwar l-effett skont id-dritt Franciż.
32. Jingħad fl-ewwel lok, li dwar dak sostnut mill-intimata, li hija ma kinitx firmatarja fl-imsemmi ftehim, dan mhuwiex minnu u huwa għal kollox inkorrett. Il-firma tagħha tirriżulta b'mod ċar fil-kuntratt eżebit fol 13 tal-proċess. L-intimata fix-xhieda tagħha ikkonfermat ukoll, il-firma tagħha fuq dan id-dokument. Għalhekk, tali difiża ma ssib ebda konfort mill-provi tagħha stess.
33. Dwar dak eċċepit, b'referenza għad-dritt Franciż, in vista ta' dak li ser jiġi kkunsidrat aktar 'il quddiem fil-kunsiderazzjonijiet fil-mertu ta' dan il-każ, jiġi ritenut li s-soċjeta' rikorrenti eżebiet il-kuntratt miftiehem bejn il-partijiet, kif tradott bil-lingwa Ingliża, u għalhekk, dak indikat f'dak il-ftehim fi klawnsola 29 li titkellem dwar il-ġurisdizzjoni, japplika għal din il-vertenza.
34. Għalhekk tiċhad, l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-intimata.

Meritu tal-każ

35. Kif jidher mill-assjem tat-talbiet tas-soċjeta' rikorrenti, il-Qorti qiegħda tintalab tiddikjara illi l-intimati kienu kissru l-obbligi kuntrattwali tagħhom, kemm fil-pagament kif ukoll fir-ritorn tal-bastiment, u għalhekk kienu soġġetti għad-danni li sofriet is-soċjeta' rikorrenti.
36. L-ilment tas-soċjeta' rikorrenti nomine, huwa ippernjat prinċipalment, fuq il-morożità tal-ħlas ta' kera abbażi tal-kuntratt eżebit Dok SGB 2, fejn jingħad illi l-intimati huma morużi fl-ammont ta' sebgħa u ħamsin elf, mija ħamsa u disgħin Ewro tlieta u ħamsin ċenteżmu (€ 57,195.53).
37. Jirriżulta li dan l-ammont mhuwiex bl-ebda mod ikkontestat mill-intimat John Formosa, tant illi fir-risposta tiegħu, huwa jammetti li dan il-ħlas huwa dovut.
38. L-intimata Monique Formosa tikkontendi illi l-kuntratt kellu jiġi interpretat abbażi tal-liġijiet Maltin. F'dan il-kuntest, huwa importanti, li ssir referenza għall-kuntratt ta' kiri datat 27 ta' Frar 2007 eżebit Dok SGB 2 u tradott f'Dok SGB3 fol 17. Jidher li dan il-kuntratt ġie ffirmat fi Franza, f'Nice. Fil-fatt, il-kuntratt huwa redatt bil-Franciż iżda dawn il-klawsoli kollha elenkati fil-kuntratt, huma tradotti bl-Ingliż. Il-kuntratt huwa ibbażat fuq prinċipji u termini mil-liġi Franciża.
39. Relevanti huwa l-artikolu 29 ta' dan il-kuntratt li jgħid hekk:

“Election of jurisdiction. Where the agreement is entered between merchants, election is made of the competent courts of LILLE or, at the choice of the lessor, the courts for the domicile of the respondent, even in the event of

*multiple respondents (Article 48 of the French New Code of Civil Procedure).
In other cases, the competent Court is that for the domicile of the lessee.”*

40. Għalhekk jirriżulta li f'din il-vertenza, japplika id-dritt Malti.
41. Dwar il-bastiment proprju, jirriżulta illi, fil-mori tal-proċeduri odjerni, l-intimat John Formosa offra lis-soċjeta' rikorrenti sabiex tiegħu lura l-bastiment fis-7 ta' Novembru 2018 (fol 239), filwaqt illi, eventwalment, il-bastiment ġie ritornat f'idejn il-Pulizija fit-13 ta' Jannar 2019 (fol 68).
42. Il-Qorti hawnhekk jidhrilha illi għandha tagħmel referenza għad-dokumenti in atti pprezentati mis-soċjeta' rikorrenti, partikolarment l-ittra tagħhom datata 21 ta' Mejju 2013 a fol 27 tal-proċess. Dan id-dokument juri li John Formosa ingħata twissija li l-kuntratt se jiġi itterminat b'effett mil-4 ta' Ġunju 2013 f'każ illi ma jhallasx dak dovut, u għalhekk kellu jirritorna l-bastiment. Fil-fatt, f'din l-ittra li ntbagħtet mis-soċjetà rikorrenti lil John Formosa, fejn intalab il-pagament mingħandu ingħad preċiżament hekk f'din l-ittra:
- “Failing such a payment, the contract will be terminated, and you will have to return the boat on 04/06/2013.”*
43. Jirriżulta illi bejn tali data sal-preżentata tal-kawża odjerna, għajr għal skambju ta' korrisondenza u twissijiet, ma jidher illi sar xejn, kemm da' parte tas-soċjeta' rikorrenti kif ukoll da' parte ta' l-intimati, u kien biss fit-13 ta' Jannar 2019 illi ċ-ċwieviet tal-bastiment ġew ritornati lura lis-soċjeta' rikorrenti, u dan f'idejn il-Pulizija (nota fol 239 tal-proċess).
44. Fis-sottomissjonijiet tas-soċjeta' rikorrenti ġie sostnut li l-intimati waqgħu morużi f'diversi pagamenti relatati mal-kera tal-bastiment, b'mod partikolari l-pagamenti li kienu dovuti fil-15 ta' Novembru 2012, fil-15 ta' Frar 2013, u fil-15 ta' Mejju 2013 u għalhekk dak hekk dovut kien dovut – l-intimat John Formosa ammetta tali argument.
45. Madankollu, is-soċjetà rikorrenti issottomettiet ukoll li, apparti minn dak fuq mitlub, u ġia ammess, l-arretrati pretiżi mill-intimati kellhom ukoll jinkludu danni ta' 'breach of contract', fl-ammont ta' €147,679.12 bhala danni prelikwidati skond kif pprovdut fi klawnsola 18 tal-imsemmi kuntratt, kif ukoll danni ta' 'Restitution of the property' fl-ammont ta' €452,327.71 bhala danni prelikwidati, skond kif ipprovdut fi klawnsola 19 tal-imsemmi kuntratt.
46. Dwar id-danni ta' “breach of contract”, jirriżulta illi l-Artikolu 18 tal-kuntratt, fol 21, jipprovdidi illi fejn dan li jirrigwardaw il-ksur tal-kundizzjonijiet tal-kirja

18a. The lessor may invoke expiry of the term and demand immediate repayment of the amounts due under the terms of Article 5 (or, where relevant, Article A) above in the event of default in repayments or non observance of an essential obligation of the agreement by the lessee such as, in particular, reduction of a guarantee or where the lessor cannot register its surety due to a fault of the lessee. The expiry of the term shall be notified to the lessee by registered letter with acknowledgement of receipt (sottolinjar tal-Qorti)

18b. The termination set out in paragraph 18a above shall result in the amounts due under the terms of Article 5a above (or, where relevant, Article A) becoming immediately payable and the lessee shall be obliged to return the property in accordance with the conditions defined below.

18c. Hence, all payments shall be attributed as instalments on the debt 18d. In the event of decease of the lessee, the indemnity due to the lessor corresponds to that provided in the event of total loss and shall be borne by the beneficiaries of the lessee.

47. Ma jirriżulta minn ebda provi prodotti mis-soċjeta' rikorrenti illi l-intimati ġew, b'xi mod, interpellati permezz ta' ITTRA REĠISTRATA u debitament NOTIFIKATA lilhom, u dan għax il-Qorti giet ipprovduta unikament b'żewġt ittri datati 21 ta' Mejju 2013 u 18 ta' Gunju 2013, a fol 27 u 28 tal-proċess, illi ma jidher bl-ebda mod illi hemm prova li turi li ntbagħtu b'posta reġistrata u wisq anqas illi qatt ġew notifikati lill-intimati kif ipprovdut fil-ftehim.
48. Li sar biss huwa Ittra Uffiċċjali datata 18 ta' Jannar 2018, flit xhur qabel il-proċeduri odjerni, fejn l-intimati ntalbu jhallsu s-somma ta' €519,570.07 (fol 30) – ċertament dina ma hijiex l-Ittra Reġistrata illi kellha tibgħat is-soċjeta' rikorrenti u li kienet intrabtet illi tagħmel f'każ li riedet tittermina l-ftehim.
49. Għaldaqstant, dawk il-penalitajiet kkontemplati fl-Artikoli 5 u 18 tal-istess Ftehim ma jistgħux jiġu applikati abbażi tal-istess ftehim, peress illi dak li kienet obligata tagħmel is-soċjeta' rikorrenti, ossija li tibgħat Ittra Reġistrata u tiġi debitament notifikata, imma jidher illi ma sarx.
50. Dwar id-danni ta' 'Restitution of Property' jirriżulta illi l-Artikolu 19 tal-Ftehim jipprovdi dan li ġej:

19a On the first day following the date of expiry or termination of the lease, the lessee must return to the lessor, at any place indicated by this latter, the property together with all parts and accessories as well as the administrative documents required for its use. The property must be in a good state of maintenance and functioning. Upon restitution of the property, the lessor and the lessee must draw up an agreed report.

19b. The lessee shall remain custodian of the property until it has been duly returned.

19c. In the event of delay in the return of the property by the lessee, this latter shall be bound to pay the lessor a daily indemnity for use equal to 1/30th of the last rent invoiced. In the event of non-restitution of the property on the date and place established by the lessor, this latter shall be authorised to seize it and sell it in accordance with the provisions of French Law No.91.650 of 9 July 1991 and its French Implementing Decree No. 92 755 of 31 July 1992.

51. Jirriżulta illi l-penali kkontemplati f'tali artikolu jirrikjedu illi, da parte tas-soċjeta' rikorrenti, ikun hemm it-terminazzjoni tal-kuntratt kif ipprovdut fil-Ftehim innifsu.

52. Ma jirriżultax ippruvat, kif ġia osservat aktar 'il fuq, illi s-soċjeta' rikorrenti qatt itterminat il-ftehim bil-modalita' kif fuqha impost mill-istess ftehim, ossija "*the expiry of the term shall be notified to the lessee by registered letter with acknowledgement of receipt*" kif ipprovdut fl-Artikolu 18 aktar 'il fuq indikat.
53. Għalhekk, la darba ma jirriżultax illi s-soċjeta' rikorrenti ottemperat ruħha mal-obbligi minnha assunti, hija ma tistax tinvoka a favur tagħha l-penalitajiet li kienu obbligaw jhallsu l-intimati, liema penalitajiet kienu intrinsikament marbuta man-notifika, permezz ta' ittra registrata debitament notifikata lilhom, li l-kuntratt kien qieghed jiġi terminat.
54. Dak ifisser, għalhekk, illi l-penalitajiet dovuti a tenur tal-Artikolu 19 tal-Ftehim ma humiex applikabbli fil-każ odjern, u dan għall-istess raġunijiet mogħtija għal dawk il-penalitajiet kkontemplati fl-Artikolu 18.
55. Finalment, jirriżulta illi l-bastiment Spinner gie ritornat lura lis-soċjeta' rikorrenti fit-13 ta' Jannar 2019, u għalhekk is-soċjeta' rikorrenti ma baqgħetx tinsisti fuq is-seba' talba tagħha għar-ritorn tal-bastiment.
56. Il-Qorti tirrileva illi, filwaqt illi fl-10 ta' Marzu 2020, is-soċjeta' rikorrenti pprezentat nota fejn ċediet is-seba' talba tagħha, jidher illi għal raġunijiet mhux ben magħrufa, hija baqgħet tinsisti dwar it-tmien talba tagħha, liema talba iżda hija intrinsikament konnessa mas-seba' talba, u li għalhekk ma għandha ebda sens legali la darba s-seba' talba giet irtirata.
57. Il-Qorti tosserva illi tali nuqqas ma huwa xejn aktar milli indikazzjoni illi s-soċjeta' rikorrenti, permezz tal-proċeduri odjerni, kienet qieghda tipprova tara kif ser tassikura biex timmassimizza l-qliegħ tagħha minn operazzjoni finanzjarja ta' bastiment li, fis-sena 2007 kien jiswa €450,505.96 (vide fol 101), li bejn is-snin 2007 u 2012, l-intimati ħallsu import regolari, għalkemm mhux indikat mis-soċjeta' rikorrenti, li presumibbilment kien ta' madwar €250,000 abbażi tal-ftit dokumentazzjoni mogħtija mis-soċjeta' rikorrenti, (vide fol 32) u li, fis-sena 2019, meta intraddet lura lis-soċjeta' rikorrenti, kien jiswa €92,000 (vide fol 67).
58. Il-Qorti tosserva, madanakollu, illi mid-dokumentazzjoni kollha eżebita mis-soċjeta' rikorrenti, jidher illi, filwaqt li huwa minnu li l-intimati naqsu mill-obbligi tagħhom illi jhallsu dak minnhom dovut, is-soċjeta' rikorrenti, da parte tagħha, naqset mill-obbligi tagħha illi tgharraf lill-intimati bil-ksur permezz ta' Ittra Registrata, bir-riżultat illi n-nuqqasijiet illi s-soċjeta' rikorrenti qieghda tallega fil-konfront ta' l-intimati, għajr għal dak tal-morożita fil-ħlas, w il-penalitajiet kkontemplati fil-ftehim ma jistgħu jkunu qatt enforzati minħabba f'nuqqas tas-soċjeta' rikorrenti.

Konkluzjoni

Il-Qorti,

Wara illi rat l-atti kollha proċesswali kollha pprezentati quddiemha;

Wara illi rat is-sottomissjonijiet tal-abblu difensuri tar-rikorrenti u tal-konvenuti;

Tgħaddi biex taqta' u tiddeciedi l-vertenza odjerna billi:

Tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tal-ewwel eċċezzjoni preliminari ta' John Formosa għar-raġunijiet spjegati.

Tiċhad l-eċċezzjonijiet ta' l-intimati, sa fejn applikabbli għal dak illi ser jiġi deċiż.

Tilqa' l-ewwel talba u tiddikjara, li l-intimati naqsu milli josservaw l-obbligi kuntrattwali tagħhom in kwantu illi waqgħu morużi fil-pagamenti a favur tas-soċjetà rikorrenti ai termini tal-kuntratt.

Tiċhad it-tieni u tielet talba għar-raġunijiet spjegati.

Tilqa' r-raba' talba tar-rikorrenti u :

Tordna lill-intimati jhallsu l-ammont ta' sebgha u hamsin elf, mija hamsa u disghin ewro u tlieta u hamsin ċenteżmu (€ 57,195.53) bl-interessi mid-data meta kienu dovuti sad-data tal-pagament effettiv.

Tiċhad il-hames u s-sitt talba għall- motivi hawn fuq spjegati.

Tastjeni milli tiehu konjizzjoni tas-seba' talba filwaqt illi;

Tiċhad it-tmien talba, għar-raġunijiet spjegati.

L-Ispejjeż tal-proċeduri odjerni għandhom ikunu kollha a kariku ta' l-intimati in solidum bejniethom.

Francesco Depasquale LL.D. LL.M. (IMLI)
Imħallef

Rita Sciberras
Deputat Reġistratur